

Lomma kommun

Rektorn vid Alfredshällskolan

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Alfredshällskolan
i Lomma kommun

Tillsyn i Alfredshällskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Lomma kommun under hösten 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Alfredshällskolan besöktes av Skolinspektionen den 27–28 november 2012.

Fakta om skolan

Alfredshällskolan ligger i ett villaområde nära havet i södra Bjärred och verksamheten omfattar förskoleklass och grundskola för årskurserna 1–5. Skolan leds av en rektor som vid tidpunkten för tillsynen var sjukskriven. Vid hennes frånvaro var förskolechefen tillförordnad rektor. Personalen är indelad i ett arbetslag per årskurs, med undantag för de lärare som undervisar i årskurs 4 och 5 som bildar ett gemensamt arbetslag. Förskoleklass eleverna har sina lokaler i samma byggnad som grundskoleeleverna och vid tillsynsbesöket hade skolan 28 elever i förskoleklass och 136 elever i grundskolan fördelade på årskurserna 1–5. Undervisningen sker i åldershomogena klasser, med en klass i varje årskurs med undantag för årskurs 3 där det finns två klasser. Tidigare har skolan även bedrivit verksamhet i årskurs 6, men på grund av ökat elevunderlag räcker skolans lokaler i dagsläget inte till. Majoriteten av eleverna fortsätter sin skolgång från och med årskurs 6 på Bjärehovskolan.

Skolans sammanställning över resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 3 för åren 2009–2012 visar att andelen elever som når målen i såväl svenska som matematik varierar mellan 96 och 100 procent, där 4 procent motsvarar en elev. Åren 2011 och 2012 är andelen elever i årskurs 5 som når kunskapskraven som minst ska uppnås 97 procent eller 100 procent i alla ämnen med undantag för svenska år 2011 och geografi år 2012 då motsvarande siffror är 89 procent, respektive 92 procent.

Helhetsbedömning

Vid tillsynen framträder en positiv bild av skolan där elever och lärare trivs, en framställning som bekräftas av Skolinspektionens egen enkätstudie. Skolinspektionen har emellertid identifierat några brister som behöver åtgärdas.

Till exempel behöver elevernas inflytande över sin utbildning utvecklas och formerna för inflytandet ska anpassas efter elevernas ålder och mognad. Rektor har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas. Skolinspektionen kan vidare konstatera att personalen ingriper vid signaler om kränkningar, men att dessa signaler inte alltid anmäls till rektorn eftersom det saknas gemensamma rutiner för hur personalen ska rapportera detta till rektorn. Dessutom behöver lärarna löpande utvärdera

elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen utifrån kursplanernas krav. Tillsynen visar att det inte är givet vilka kunskapskrav eleverna har kvar att genomföra när de lämnar Alfredshällskolan i årskurs 5.

Skolans verksamhet behöver utvecklas så att den svarar mot de nationella målen och huvudmannen har ett givet ansvar att ge rektor stöd och förutsättningar att utföra sitt uppdrag. Rektorn framstår som både kunnig och kompetent, men samtidigt kan Skolinspektionen konstatera att det saknas en gemensam uppfattning hos lärare och skolledning hur de ska arbeta för att utbildningen ska utvecklas. De processer som rektorn initierat har inte alltid fullföljts utan rektorn behöver prioritera insatserna och säkra att tänkta processer verkligen sker. Detta genom att fördjupa kommunikationen med lärarna och skapa en förståelse för och uppslutning kring utvecklingsarbetet.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Lomma kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 14 maj 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Lomma kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Utformningen av inflytandet ska anges i planeringen av verksamheten och skolan ska ha en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad.
- Eleverna ska ha ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Av skollagen framgår att eleverna ska ges inflytande över utbildningen i förhållande till ålder och mognad. I läroplanen beskrivs att undervisningen ska bedrivas i demokratiska former och att det i detta ingår att läraren ska se till att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Vid Skolverkets inspektion år 2004 bedömde inspektörerna att elevernas möjlighet till reellt inflytande över sin utbildning, efter ålder och mognad, var begränsad. Vid nuvarande tillsyn ger lärare exempel på hur elever kan påverka

arbetssätt och redovisningsformer. Däremot lämnas inte motsvarande utrymme för eleverna att påverka innehållet på lektionerna. Lärare som undervisar de äldre eleverna uppger sig ha arbetat mer med elevinflytande tidigare, men anser att utrymmet för inflytandet blivit mindre i och med det nya centrala innehållet som ska hinnas med. Skolinspektionen kan också konstatera att elevernas inflytande ökar med stigande ålder och mognad till och med årskurs 3, men att undervisningen därefter blir mer lärarstyrd. I intervju med elever framkommer en önskan om att få arbeta mer varierat på lektionerna, men på frågan om de har framfört sitt önskemål till sina lärare svarar de nekande. Skolinspektionens enkätstudie inför tillsynen visar att personalen på skolan har en något mer positiv syn på elevinflytandet än eleverna där ungefär hälften av eleverna inte anser att de är med och bestämmer hur de ska arbeta. Tillförordnad rektor uppgav att det har medvetandegjorts hos lärarna att elevernas synpunkter ska tas med, men vet inte i vilken utsträckning detta görs.

Mot bakgrund av ovanstående är det angeläget att rektor och lärare tillsammans reflekterar över sitt förhållningssätt till eleverna som värdefulla medaktörer och medskapare i läroplanens mening. Rektor och lärare behöver säkerställa att eleverna har ett reellt inflytande på arbetssätt arbetsformer och undervisningens innehåll och att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad.

Författning

1 kap. 10 §, 4 kap. 9 och 14 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet och studiero

Bedömning

Lomma kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Säkerställa att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling anmäler detta till rektor.
- Det ska för skolenheten finnas en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.

Motivering

Av skollagen framgår att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling är skyldig att anmäla detta till rektor. Vidare ska huvudmannen se till att det årligen upprättas en plan mot

kränkande behandling med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever.

Tillsynen visar att personalen på skolan ingriper vid signaler om kränkningar, men att dessa signaler inte alltid anmäls till rektorn eftersom det saknas gemensamma rutiner för hur personalen ska rapportera detta till rektorn. Det är framför allt situationer som lärare bedömer att de själva kan hantera som inte kommer till rektorns kännedom. Skolan har utarbetat en blankett "Tillbudsrapport – kränkande behandling". Intervjuade lärare uppger dock att den inte används, utan i stället gör de ibland egna anteckningar. Detta innebär att skolan inte alltid dokumenterar det som inträffat samt att det finns risk för att rektorn inte får tillgång till väsentlig information.

Skolinspektionen har tagit del av Alfredshällskolans plan mot kränkande behandling som senast upprättades läsåret 2010/11. Planen utgår sålunda inte från en aktuell kartläggning utifrån skolans nuvarande behov. I samtal med skolledningen framgår att en revidering av planen pågår. Vid Skolverkets inspektion år 2004 framkom ett behov av att ha rutiner för att motverka om en vuxen kränker en elev. Av skolans plan mot kränkande behandling framgår att skolan idag har rutiner för vad som gäller om en vuxen kränker en elev, men dessa förutsätter att en annan vuxen på skolan har observerat kränkningen (den vuxne som har bevittnat kränkningen ska "Markera för eleven att den vuxne har gjort fel."). Att på detta sätt villkora rätten att anmäla kränkningar från vuxna är inte i överensstämmelse med skollagens krav som uttrycker ett tydligt förbud för vuxna att kränka barn och elever.

Mot bakgrund av ovanstående behöver skolan se till att åtgärder vidtas så att information om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling rapporteras till rektorn. Vidare måste skolans plan mot kränkande behandling motsvara skollagens krav.

Författning

6 kap. 6 och 8 §§ skollagen

6 kap. 10 § första stycket skollagen

Lgr 11 2.1 Övergripande mål och riktlinjer, Normer och värden

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Lomma kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Lärarna ska regelbundet utvärdera elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen utifrån kursplanernas krav.

- I de individuella utvecklingsplanerna ska framgå vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Av skollagen framgår att läraren i en skriftlig individuell utvecklingsplan ska ge omdömen om elevens kunskapsutveckling och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Av läroplanen framgår vidare att läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt ska utvärdera varje elevs kunskapsutveckling.

I den enkätstudie som Skolinspektionen låtit göra inför tillsynen framgår att nära hälften av personalen anser att det är otydligt hur bedömning ska ske. I intervjun uppger lärare att det är svårt att göra bedömningar av elevernas kunskapsutveckling i årskurs 5 eftersom kunskapskraven som eleverna ska bedömas utifrån gäller årskurs 6. I samtal med skolledningen framgår att kunskapskraven i svenska och matematik har brutits ner årskursvis så i dessa ämnen är det tydligt vilka kunskapskrav som eleverna ska arbeta vidare med på den mottagande skolan. Däremot är de osäkra på om motsvarande uppdelning finns i övriga ämnen. När skolan besöktes år 2004 påtalade Skolverket vikten av en ökad samverkan mellan Alfredshällskolan och Bjärehovskolan i syfte att säkra kontinuiteten i elevernas lärande. Nuvarande tillsyn visar att den bristande utvärderingen av elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen leder till en osäkerhet av vilka kunskapskrav eleverna i slutet av årskurs 5 saknar i förhållande till kunskapskraven i årskurs 6. Lärare som undervisar de äldre eleverna bekräftar att det inte är klarlagt vilka kunskapskrav som eleverna har kvar att genomföra när de lämnar Alfredshällskolan och anser själva att överlämningen till Bjärehovskolan är bristfällig.

Av de skriftliga individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen tagit del av framgår tydligt vilka kunskapskrav eleverna har arbetat med och huruvida kunskapskraven är uppfyllda eller inte. Däremot saknas en sammanfattning över vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Mot bakgrund av ovanstående måste lärarna se till att löpande utvärdera elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen utifrån kursplanernas krav. Vidare behöver de skriftliga individuella utvecklingsplanerna sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Författning

10 kap. 13 § skollagen

Lgr 11 2.7 Övergripande mål och riktlinjer, Bedömning och betyg

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Lomma kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska ha god kunskap om det inre arbetet i skolan och särskilt verka för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen.
- Rektorn ska se till att lärarna får kontinuerlig pedagogisk ledning i syfte att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.

Motivering

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor som särskilt ska verka för att utbildningen utvecklas. Vidare anger läroplanen att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

Dokumentstudier och intervjuer ger ett delvis splittrat intryck av hur rektorn arbetar med att planera, följa upp och utveckla utbildningen. Ordinarie rektor skildrar sig själv i verksamhetsredogörelsen som en pedagogisk ledare som är väl insatt i forskning om bland annat lärarnas arbete i klassrummen. För att hålla sig à jour med vad som händer i klassrummen gör hon klassrumsbesök som en del av utvecklingssamtalen med lärarna. Den här beskrivningen av rektorn som en aktiv pedagogisk ledare bekräftas av tillförordnad rektor. Utöver tillförordnad rektor på heltid är hon även förskolechef på 75 procent och i intervjun framkommer att många uppgifter som åligger en rektor för närvarande inte utförs. Hon anser dock inte att arbetet på skolan blir lidande och får medhåll av lärarna som inte upplever någon större skillnad utan "Vi kör på.". Vidare anser lärarna att rektorn inte är förtrogen med det dagliga arbetet i klassrummen, en uppfattning som stöds i Skolinspektionens egen enkätstudie inför tillsynen. I intervjuer beskriver lärare att de fått i uppdrag av rektorn att arbeta med flera utvecklingsområden samtidigt och att "Allt ska göras snabbt och jätebra.". Flera lärare anser att många av arbetsuppgifterna inte har gynnat eleverna och att de hade behövt hjälp med att välja ett fåtal förbättringsområden att inrikta sig på. Den representant för huvudmannen som deltog vid återkopplingen tillstår att samtal förts med rektorn om många utvecklingsområden och behovet av att prioritera.

Skolinspektionen kan konstatera att skolans rektor har kunskap om skolans sammanhang och omständigheter i stort och utifrån detta kartlagt utgångsläget för skolans utvecklingsarbete. Däremot saknar lärare och skollledning en gemensam uppfattning om hur de ska arbeta för att utbildningen ska utvecklas. Rektorn behöver fördjupa kommunikationen med lärarna och skapa en förståelse för och uppslutning kring utvecklingsarbetet. De processer som rektorn initierat har inte alltid fullföljts och att rektorns frånvaro inte nämnvärt påverkar verksamheten indikerar att personalen är van att arbeta självständigt och fatta egna beslut. För att åtgärda de brister som upptäckts under pågående tillsyn, såsom det bristande elevinflytandet och utformningen av de skriftliga individuella utvecklingsplanerna, behöver rektorn mer strategiskt och långsiktigt prioritera insatser för att säkra att tänkta processer verkligen sker.

Författning

2 kap. 9 § första stycket, 4 kap. 4 och 5 §§ skollagen

Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

I ärendets slutliga handläggning har utredare Viveka Berglund deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Ebba Svartz
Undervisningsråd

Evy Öst
Utredare/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).